

Олена БОНДАРЧУК,

orcid.org/0000-0001-5922-5253

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри німецької філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) *Bondarchuk.Olena@vnu.edu.ua*

Наталія ЛИСЕЦЬКА,

orcid.org/0000-0001-8821-4836

кандидат філологічних наук, доцент,

професор кафедри німецької філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) *lysetska.nataliya@vnu.edu.ua*

Людмила ПАСИК,

orcid.org/0000-0001-8635-5168

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри німецької філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) *Pasyk.Lyudmyla@vnu.edu.ua*

РОЛЬ КУЛЬТУРИ ТА КОНТЕКСТУ У СКОПОС-ТЕОРІЇ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ РІЗНОГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТІВ

У статті розглянуто ключову роль культури та контексту в перекладацькому процесі крізь призму Скопос-теорії – функціонального підходу до перекладу, що був запропонований німецьким перекладознавцем Г. Й. Вермером та розвинений К. Райс і К. Норд. У фокусі дослідження – вплив цільової функції тексту (скопосу) на стратегії перекладу, вибір лексичних, стилістичних і прагматичних засобів, а також роль перекладача як активного посередника між культурами.

Проаналізовано основні терміни Скопос-теорії: скопос, функція, контекст, цільова аудиторія, перекладацьке завдання, а також принципи, на яких ґрунтується функціональний підхід: пріоритет функції над формою, адаптація до цільової культури, культурна лояльність і автономія перекладача. Особливу увагу приділено типам контексту (соціальному, культурному, комунікативному, функціональному) та їхньому впливу на перекладні рішення. Розглянуто приклади із туристичного, міфологічного, рекламного, художнього, музичного, публіцистичного, юридичного, медіа-дискурсу, а також веб-дизайну та локалізації.

Проаналізовано роль перекладача як активного учасника комунікації та культурного медіатора. Відповідно до мети перекладу, він адаптує культурні елементи, інтерпретує контекст і створює аналогії, зрозумілі цільовій аудиторії. При цьому перекладач виконує не лише мовне, а й культурне посередництво, балансуючи між точністю і функціональністю.

Розглянуто приклади перекладацької адаптації культурних реалій та образів із метою досягнення еквівалентного ефекту у цільовій аудиторії. У статті також окреслено внесок українських дослідників у розвиток функціонального підходу та його практичну значущість у професійній перекладацькій діяльності. Робота підкреслює актуальність Скопос-теорії в умовах глобалізації, міжкультурного діалогу та мультимедійного простору. Представлена теорія актуальна, бо ставить у центр перекладу не сам текст, а його мету, функцію та вплив на цільову аудиторію.

Ключові слова: Скопос-теорія, культурні реалії, скопос, контекст, функції перекладу.

Olena BONDARCHUK,

orcid.org/0000-0001-5922-5253

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of German Philology

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) Bondarchuk.Olena@vnu.edu.ua

Nataliia LYSETSKA,

orcid.org/0000-0001-8821-4836

Candidate of Philological Sciences,

Professor at the Department of German Philology

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) lyetska.nataliya@vnu.edu.ua

Liudmyla PASYK,

orcid.org/0000-0001-8635-5168

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of German Philology

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) Pasyk. Lyudmyla@vnu.edu.ua

THE ROLE OF CULTURE AND CONTEXT IN SCOPOS THEORY IN THE TRANSLATION OF MULTIDISCIPLINARY TEXTS

This article explores the crucial role of culture and context in the translation process through the lens of Skopos theory – a functionalist approach to translation proposed by German scholar Hans J. Vermeer and further developed by Katharina Reiss and Christiane Nord. The focus is on how the target function of a text (its skopos) influences translation strategies, lexical and stylistic choices, and the translator's role as a cultural mediator.

The study analyzes key concepts of Skopos theory such as skopos, function, context, target audience, and translational brief. It also examines the core principles of the functionalist approach: prioritizing function over form, adapting the text to the target culture, cultural loyalty, and translator autonomy. Special attention is paid to different types of context (social, cultural, communicative, and functional) and their impact on translation decisions. Examples from tourism, mythology, advertising, art, music, journalism, law, media discourse, as well as web design and localization are considered.

The role of the translator as an active participant in communication and cultural mediator is analysed. In accordance with the purpose of translation, the translator adapts cultural elements, interprets the context and creates analogies that are understandable to the target audience. At the same time, the translator performs not only linguistic but also cultural mediation, balancing accuracy and functionality.

Examples are provided to illustrate how translators adapt cultural references and imagery to ensure equivalent effect for the target audience. The article also highlights contributions of Ukrainian scholars to the development of the functionalist model and underlines its practical value in modern translation practice. The study emphasizes the relevance of Skopos theory in the context of globalization, intercultural dialogue, and the contemporary multimedia environment. The theory presented is relevant because it focuses on the purpose, function and impact of the text on the target audience rather than the text itself.

Key words: *Scopos-theory, cultural realities, scopos, context, functions of translation.*

Постановка проблеми. Культура та контекст відіграють важливу роль у перекладі, особливо в художньому, публіцистичному та міжкультурному спілкуванні. Мови відображають різні картини світу, тому перекладач повинен не лише передати значення слів, а й адекватно відтворити культурний сенс і ситуаційний контекст. Слід зважати на культурну специфіку, контекстуальну залежність, етноцентризм і непомітні упередження у текстах різних жанрів, невідповідність комунікативних норм у мовній парі, оскільки ці аспекти можуть становити певні труднощі для трансферу інформації між двома мовами. Скопос-теорія, яку ми

маємо на меті розглянути детальніше, відповідає на головні виклики перекладацької практики у глобалізованому, мультимедійному й багатокультурному світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Скопос-теорія – це функціональний підхід до перекладу, розроблений німецькими дослідниками Гансом Й. Вермеєром (Hans J. Vermeer) та Катаріною Райс (Katharina Reiß) у 1980-х роках. Внесок Г. Вермеєра полягає в тому, що він визначав переклад як цілеспрямовану дію та підкреслював роль перекладача як культурного медіатора, а не лише мовного виконавця. Основна праця:

„Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie/ Основи загальної теорії перекладу“ (у співавторстві з К. Райс) (Reiß, Vermeer, 1984). К. Райс, в свою чергу, розробила типологію текстів (інформативні, експресивні, операційні), що була запозичена у Скопос-теорію, а саме – ідея, що тип тексту впливає на стратегічні рішення перекладу. Основна авторська праця: „Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik/Можливості та межі критики перекладу“. Послідовниками засновників Скопос-теорії є Крістіане Норд, Юста Хольц-Мянттярї, Мона Бейкер та ін. К. Норд розвинула та уточнила Скопос-теорію, запропонувала модель «функціональної лояльності», де спостерігаємо баланс між потребами цільового тексту та вимогами тексту оригіналу, а також застосовувала на аналізі вихідного тексту перед перекладом („Textanalyse und Übersetzen / Аналіз тексту та переклад“, „Einführung in das funktionale Übersetzen / Вступ у функціональний переклад“) (Nord, 1993, 2009). Юста Хольц-Мянттярї внесла в Скопос-теорію ідеї з комунікаційної теорії, створила концепт перекладацької дії (Translatorisches Handeln), підкреслила роль перекладача як фахівця з міжкультурної комунікації, що планує комунікативні дії („Translatorisches Handeln. Theorie und Methode / Перекладацькі дії. Теорія та методи“) (Holz-Manttari, 1996). Мона Бейкер не є прямою представницею Скопос-теорії, але проаналізувала її в ширшому контексті дискурсивного підходу до перекладу, навела критичний аналіз функціональних теорій, зокрема скопосного підходу („In Other Words: A Coursebook on Translation / Іншими словами: Підручник із перекладу“) (Baker, 1992).

В Україні Скопос-теорію та функціональним підходом до перекладу займаються кілька відомих науковців у галузі перекладознавства та прикладної лінгвістики, зокрема Г. Шевченко, яка спеціалізується на функціональній лінгвістичній теорії, міжкультурній комунікації та перекладознавстві, де застосовує та аналізує функціональні підходи до перекладу, включаючи Скопос-теорію (особливо в контексті перекладу фахових текстів) (Шевченко, 2007). Недайнова І. дослідила теорію Скопос крізь призму функціонального перекладу на матеріалі науково-технічного перекладу, оскільки науково-технічний текст за своїми функціональними характеристиками якнайкраще підходить до апробації цієї теорії (Недайнова, 2021). Скиба К. вивчав роль перекладача у Скопос-теорії та визначив, що це – функціональний перекладач, який є не лише мовним посередником, але й активним учасником міжкультурного обміну, створює тексти перекладів, які відповідають конкретним ско-

посам, узгоджених із замовниками (Скиба, 2019). Лалаян Н. нагалошила, що значущість цієї концепції полягає передусім у тому, що вона піднімає низку ключових питань, які потребують особливої уваги під час перекладу, зокрема орієнтацію на потреби реципієнта, вплив комунікативної ситуації та роль «замовника» перекладу. Важливим внеском Скопос-теорії є також акцент на соціальному аспекті перекладацької діяльності, який раніше залишався поза увагою (Лалаян, 2018).

Мета дослідження полягає у визначенні основних перекладацьких термінів та ролі контексту та культури у Скопос-теорії на прикладі текстів із різних галузей перекладу.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо основні терміни і принципи, якими оперує Скопос-теорія (Stolze, 2009; Witte, 2007; Vermeer, 1984). *Skopos* (Скопос) – грецьке слово «σκοπός» означає «мета», «ціль» – це центральне поняття теорії – мета, з якою здійснюється переклад. Скопос визначає, як саме буде виглядати цільовий текст і яку функцію він виконуватиме в цільовій культурі. *Translat* (цільовий текст, переклад) – результат перекладацької дії – фактично це новий текст, створений для конкретної мети, абсолютно не дослівна копія оригіналу. *Übersetzer/Translator* (перекладач) – не просто людина, що «перекидає слова» з мови на мову, а комунікативний посередник, що має бути плюри-/бікультурним і плюрилінгвальним та відповідати за реалізацію скопоса в умовах конкретного культурного контексту. *Handlung* (дія) – по суті це переклад як дія в комунікативній ситуації. *Translation* (переклад) – цілеспрямована дія, спрямована на досягнення певного результату в цільовій культурі. *AT, Ausgangstext* (вихідний текст) розуміється як джерело інформації, а не свя-тиня. З нього вибирається тільки те, що потрібне для виконання скопоса. Це означає, що перекладач має право опускати, змінювати або адаптувати інформацію. *Rezipient:innen* (реципієнти) – ті, хто буде читати/чути/сприймати цільовий текст. Увага до реципієнтів – одна з головних засад Скопос-теорії, оскільки саме вони визначають, якою має бути мова, стиль, рівень формальності тощо. *Funktion* (функція) повинна бути релевантною до контексту цільової культури (інформативна, апелятивна, експресивна тощо), але не обов'язково має збігатися з функцією оригіналу. *Kohärenzregel* (правило когерентності) полягає в розумінні того, що цільовий текст має бути зрозумілим та прийнятним для цільової аудиторії. Якщо переклад не зрозумілий для адресата – він не виконує свого скопоса. *Fidelityregel* (правило вірності) стосується відповідності між вихідним текстом

і текстом перекладу, але тільки у рамках поставленого скопоса. Вірність не означає буквального перекладу, а відповідність інформативного змісту до поставленої мети. *Translationauftrag* (перекладацьке завдання) – це конкретне завдання, сформульоване замовником або самим перекладачем, яке має містити: мету, цільову аудиторію, бажаний ефект, медіум тощо.

Скопос-теорія – це підхід до перекладу, де важливу роль відіграє мета перекладу. Його часто визначає замовник: цільовий текст і цільова група повинні бути враховані в першу чергу. Важливе значення в цьому підході має також цільова культура. Це означає, що слід ознайомитися з культурою мови оригіналу та культурою мови перекладу.

Проблема перекладу полягає в тому, що багато перекладачів ігнорують реалії або культурні відмінності вихідного тексту. У цільовому тексті вони використовують метод нульової еквівалентності, розроблений Коллером, щоб заповнити прогалини. При такій відповідності в мові перекладу немає еквівалентного терміна в мові оригіналу (Koller, 2011: 235). Крім того, Штольце Р. зазначає, що якщо мови розглядати як безпосереднє вираження культури, національної особливості, то іншомовні тексти можна перекладати лише приблизно (Stolze, 2005: 28).

У працях Штольце Р. зазначено, що дві культури (вихідна і цільова) не можуть бути проігноровані (Stolze 2005, 2009). Культура відіграє дуже важливу роль, проте «близькість між вихідним і цільовим текстом» є важливішою, ніж «культурно-специфічна узгодженість перекладу» (Stolze, 2009: 188). Мова і культура взаємозалежні і не можуть бути відокремлені одна від одної. Штольце Р. пояснює цей зв'язок далі, оскільки комунікація – це створення тексту, взаємодія з іншими, яка залежить від внутрішніх і зовнішніх обставин. Продуценти та реципієнти тексту також належать до ситуації, як партнери по комунікації, тому таку ситуацію загалом можна розуміти як культуру. «Мова належить культурі», – стверджує Р. Штольце (Stolze, 2005: 157).

Контекст у Скопос-теорії охоплює комунікативну ситуацію – для чого і в якому середовищі створюється переклад, культурний контекст – що прийнятно для цільової культури, а що ні, соціальний контекст – хто є цільовою аудиторією (вік, освіта, професія, соціальний статус), функціональний контекст – яку функцію має виконувати переклад (інформувати, переконати, розважити тощо), а також медіум – де буде використаний переклад (онлайн, в пресі, на телебаченні тощо). Саме контекст визначає скопос перекладу, дозво-

ляє сформулювати головну його мету (Stolze, 2005; 2009; Witte, 2007): Наприклад, переклад медичної інструкції для лікаря має інший скопос, ніж для пацієнта. Контекст впливає на вибір стратегії перекладу – залежно від контексту перекладач вирішує, чи адаптувати текст до культури цільової аудиторії, чи зберігати іноземні реалії, наскільки формальним має бути стиль. Контекст допомагає перекладачеві уникати непорозумінь та помилок в перекладі, а розуміння культурного і соціального контексту запобігає калькуванню слів, які можуть мати інше значення, використанню незрозумілих образів, втраті гумору, іронії чи сарказму. Контекст визначає релевантність інформації, оскільки Скопос-теорія стверджує, що передавати потрібно лише ту інформацію, яка є доречною для мети і контексту, а те, що важливо в одній культурі, може бути зайвим або навіть недоречним в іншій. До прикладу, німецький туристичний гід має фразу: „Das Oktoberfest ist ein Volksfest mit viel Bier, Musik und guter Laune“. Переклад на українську мову для українських туристів: „Октоберфест – це традиційне баварське свято з пивом, музикою та веселою атмосферою“. Тут перекладач адаптує значення *Volksfest* та *guter Laune* до очікувань цільової аудиторії – це вже контекстуальний підхід, який відповідає Скопос-теорії.

Отже, контекст у Скопос-теорії – це фундамент, на якому базується весь процес перекладу. Без врахування контексту переклад ризикує бути нефункціональним, тобто не досягне своєї мети в культурі цільової аудиторії.

Ця теорія стверджує, що основним чинником перекладу є його мета або функція в цільовій культурі, а не просто точність відтворення вихідного тексту (Nord, 2009; Stolze, 2009).

Основні тези Скопос-теорії відображено у чотирьох позиціях:

1. Скопос визначає переклад. Переклад має бути створений так, щоб він виконував свою цільову функцію в культурі, для якої він призначений.
2. Вихідний текст – не абсолют. Перекладач не зобов'язаний слідувати вихідному тексту буквально. Його завдання – передати ті смисли, які потрібні для досягнення цілі перекладу.
3. Функція > форма. Тобто, важливіше як переклад працює у цільовій культурі, ніж наскільки він формально схожий на оригінал.
4. Перекладач – культурний медіатор. Перекладач має бути не лише двомовною, а й двокультурною особою. Він адаптує текст з урахуванням культурних, соціальних та прагматичних відмінностей.

Скопос-теорія розширює роль перекладача – тепер це не просто «мовний кодер», а учасник комунікації. Очевидно, що вона не обмежується просто «мовним посередництвом» – перекладач виступає як активний культурний медіатор. Розглянемо кілька прикладів важливості перекладача у культурному трансфері в межах Скопос-теорії:

1. Перекладач – це культурний посередник. На думку Katharina Reiß та Hans J. Vermeer «Перекладач має бути не лише двомовним, а й бікультурним» (Reiß, 1984). Тобто перекладач повинен знати обидві культури глибоко – і вихідну, і цільову – щоб адекватно адаптувати текст. У цьому сенсі він відфільтровує, адаптує або інтерпретує культурні елементи, щоб вони були зрозумілі та прийнятні для цільової аудиторії.

2. Скопос керує всім процесом. Перекладач адаптує культуру вихідного тексту залежно від мети перекладу. Наприклад: Якщо мета – інформувати, то перекладач може залишити культурно специфічні елементи, додавши пояснення. Якщо мета – рекламувати продукт, то перекладач може повністю замінити культурні реалії на локальні (так звана культурна адаптація / транспозиція).

3. Культурний трансфер = переклад + адаптація + інтерпретація. Перекладач повинен знати які культурні елементи є релевантними для цільової культури; вміти інтерпретувати культурний контекст вихідного тексту; перефразувати повідомлення так, щоб воно досягло того ж ефекту в цільовій культурі. До прикладу, українському читачеві невідомий німецький міфологічний герой Зіґфрід. Оригінал: „*Er ist wie ein Siegfried – stark, stolz, unbesiegbar*“ Скопос: створити аналогічний емоційний ефект, тому дозволяємо собі замінити Зіґфріда на Козака Мамаю: «*Він мов Козак Мамай – сильний, вільний, незламний*». Перекладач, у цьому випадку, не просто перекладає, а будує культурний міст – шукає аналогію, яка викликає схожі асоціації.

Отже, у Скопос-теорії перекладач – це не «невидимий слуга тексту», а «творчий стратег», який приймає ключові рішення, базуючись на меті перекладу. Він аналізує культурні відмінності; передає цінності, символи, контексти; балансує між точністю і зрозумілістю; вміє трансформувати зміст, не втрачаючи суть.

Скопос-теорія відкриває двері для адаптацій, локалізацій, креативних перекладів – особливо в рекламі, маркетингу, субтитруванні, художньому перекладі, перекладі сайтів, тощо. Розглянемо кілька прикладів перекладу різногалузевих текстів:

– Рекламний текст. У німецькому оригіналі (для ринку Німеччини) реклама холодильника „*Kühlschrankfrische in jedem Bissen!*“ звучить

буквально, як «Свіжість з холодильника в кожному шматочку!». Ціль перекладу: переконати українського споживача купити продукт. Скопос: емоційне залучення, легкість запам'ятовування. У цьому випадку можливо застосувати адаптований переклад: «Смак, що освіжає – ніби щойно з холодильника!» або «Кожен шматочок – свіжість, як з холоду!».

– Художній текст. У дитячій казці у німецькому оригіналі знаходимо речення: „*Der kleine Hase hatte Angst vor dem Fuchs* / Маленький заєць боявся лиса“ Скопос: зробити текст зрозумілим, емоційно комфортним для української дитини, тому застосовуємо теж адаптований переклад на кшталт: «Маленький зайчик дуже злякався хитрого лиса.» При цьому додаємо емоційне підсилення та прикметник «хитрий» – типова характеристика лиса в українських казках, використовуючи культурну адаптацію. У іншому прикладі із художнього тексту „*Er war der Fels in der Brandung*“ звучить буквально як «Він був скелею в прибою.» Скопос: передати метафору у відповідній культурній формі, тому застосовуємо можливий переклад: «Він був як кам'яна стіна у морі хвиль» або «Надійний, мов скеля серед бурі». Тут перекладач обирає варіант, який краще звучить українською і зберігає емоційний сенс, а не форму.

– Медіа-текст. Розглянемо кілька прикладів, зокрема субтитри (кіно/серіали). У німецькому оригіналі (серіал) „*Das ist doch total bescheuert!*“ звучить буквально як: «Це ж повна дурня!». Скопос: зробити переклад живим і розмовним для української аудиторії, яка звикла до серіалів із неформальним перекладом, тому грубіше/емоційніше висловлювання, яке ближче до живого мовлення. Можливий переклад: «Та це ж повна фіґня!» або «Це ж повний маразм!».

– Музичний текст. У сфері пісень та музичних кліпів зауважуємо, що необхідно зберегти скопос – зробити адаптацію для української аудиторії, щоб зберегти ритм і настрій, навіть якщо трохи змінити текст. Німецький оригінал «*Ich geh' meinen Weg, egal was kommt* / Я йду своїм шляхом, байдуже, що буде далі» пропонуємо передати як «Я йду вперед, крізь бурі й тінь» або «Свій шлях знайду – хай світ горить!», оскільки головне – зберегти емоційний ефект, а не дослівність.

– Локалізація вебсайтів / додатків. Німецький оригінал (кнопка): „*Jetzt registrieren*“. Скопос: мотивувати користувача діяти – UX-переклад (user experience). Можливі переклади: «Зареєструватися», «Створити обліковий запис», «Почати зараз». Обираємо той варіант, який найкраще спрацює для користувача, а не той, що ближчий до оригіналу.

– Публіцистичний текст / журналістика. Німецький заголовок статті: «Europa steht vor einer Zerreißprobe / Європа стоїть перед випробуванням на розрив». Скопос: привабити увагу читача українського ЗМІ, передати драматизм. Можливий переклад: «Європа на межі розколу» або «Час істини для Європи». Мета перекладу – емоційно залучити, зберігаючи публіцистичний стиль.

– Юридичний текст. У формальних текстах, які, на відміну від прикладів, наведених вище, вирізняються чіткістю, точністю та фактичністю, застосовуємо переклад, максимально близький до оригіналу. Порівняймо: „Die Kündigungsfrist beträgt drei Monate zum Quartalsende / Строк повідомлення про звільнення становить три місяці до закінчення кварталу“. Скопос: точне інформування згідно з українськими стандартами права. У цьому випадку важлива функціональна точність – збереження юридичної сили. Переклад максимально близький до оригіналу.

– Технічний текст, а саме – документація (інструкція до приладу): „Drücken Sie den Knopf für 5 Sekunden, um das Gerät auszuschalten“. Скопос: надати точну, зрозумілу інструкцію, щоб користувач не зіпсував прилад, тому в цьому випадку важлива функціональна точність «Натисніть кнопку

на 5 секунд, щоб вимкнути пристрій». Будь-яка вільність може викликати ризик помилки.

Висновки. Скопос-теорія підкреслює, що переклад має відповідати цілі (скопосу), для якої він створений, що особливо важливо в маркетингу, локалізації, технічному перекладі, де різні аудиторії потребують різного підходу. У глобальному світі перекладач часто діє як медіатор між культурами. Скопос-теорія дозволяє враховувати культурні норми, очікування й контексти приймача.

Оскільки тексти мають різну функцію: інформативну, інструктивну, естетичну тощо, Скопос-теорія дозволяє пристосувати переклад до конкретної функції, а не просто передати «буквальний зміст». Вона актуальна для нових форматів (локалізація, UX, мультимедіа), які потрібно адаптувати для додатків, інтерфейсів, ігор, фільмів – тут мета перекладу важливіша за мовну точність та потребує врахування контексту. Скопос-теорія легко застосовується в навчанні перекладу, даючи студентам практичний інструмент: думати про мету і адресата, а не лише про слова. Скопос-теорія актуальна, бо ставить у центр перекладу не сам текст, а його мету, функцію та вплив на цільову аудиторію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лалаян Н. С. Проблеми перекладу крізь призму скопос-теорії. *Вісник КНЛУ*. Серія Філологія. Т. 21. № 1. 2018. С. 161-167.
2. Недайнова І. В. Теорія Скопос крізь призму функціонального перекладу. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Філологічні науки». 2021. № 2 (22) С. 251-257.
3. Скиба К. М. Функціональний підхід, що ґрунтується на «скопос-теорії», як інструмент сучасного перекладача. *Збірник наукових праць «Актуальні проблеми філології та перекладознавства»*, 2019. Вип. 18. С. 25-30.
4. Шевченко Г. Проблема читача в компаративних дослідженнях. *Слово і час*. 2007. № 11. С. 81-83.
5. Baker M. In Other Words: a coursebook on translation. L.; N.Y.: Routledge, 1992. 304 p.
6. Holz-Mantari J. Evolutionäre Translationstheorie. Die Evolutionäre Erkenntnistheorie im Spiegel der Wissenschaften. Wien, 1996. S. 306-332.
7. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. 8. Auflage. Tübingen Narr Francke Attempo Verlag, 2011. 350 S.
8. Nord Ch. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. Tübingen: Groos. 2009. 293 S.
9. Nord Ch. Einführung in das funktionale Übersetzen. Am Beispiel von Titeln und Überschriften. Tübingen: Francke, 1993. 315 S.
10. Reiß K., Vermeer H. J. Grundlegung einer allgemeinen Übersetzungstheorie. Tübingen: Niemeyer. 1984. 253 S.
11. Stolze R. Fachübersetzen – Ein Lehrbuch für Theorie und Praxis. Berlin: Frank & Timme, 2009. 420 S.
12. Stolze R. Übersetzungstheorien. Eine Einführung. Tübingen: Narr, 2005. 320 S.
13. Witte H. Die Kulturkompetenz des Translators: Begriffliche Grundlegung und Didaktisierung. Tübingen: Stauffenburg, 2007. 235 S.

REFERENCES

1. Lalayan N. S. (2018) Problemy perekladu kriz pryзму skopos-teorii. [Problems of translation through the prism of scopos theory] Visnyk KNLU. Serija Filolohichna. Tom 21. № 1. P 161-167 [in Ukrainian].
2. Nedajnova I. V. (2021) Teoriia Skopos kriz pryзму funktcionalnoho perekladu. [Scopos theory through the prism of functional translation] Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Serija Filolohichni nauky. № 2 (22) P. 251-257. [in Ukrainian].
3. Skyba K. M. (2019) Funktsionalnyi pidkhyd, shcho hruntuietsia na «skopos-teorii», yak instrument suchasnoho perekladacha. [The functional approach based on the ‘scopos theory’ as a tool for the modern translator] Zbirnyk naukovykh praz “Aktualni problemy filolohiji ta perekladoznavstva”. Vyp. 18. С. 25-30. [in Ukrainian].

4. Shevchenko H. (2007) Problema chytacha v komparatyvnykh doslidzhenniakh. [The problem of the reader in comparative studies] Slovo i chas. № 11. S. 1-83. [in Ukrainian].
5. Baker M. (1992) In Other Words: a coursebook on translation. L.; N.Y. : Routledge. 304 p.
6. Holz-Manttari J. (1996) Evolutionäre Translationstheorie. Die Evolutionäre Erkenntnistheorie im Spiegel der Wissenschaften. [Evolutionary translation theory. Evolutionary epistemology in the mirror of science] S. 306-332. [in German].
7. Koller W. (2011) Einführung in die Übersetzungswissenschaft. [Introduction to translation studies] 8. Auflage. Tübingen Narr Francke Attempo Verlag. 350 S. [in German].
8. Nord Ch. (2009) Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. [Text analysis and translation. Theoretical foundations, methods and didactic application of text analysis relevant to translation] Tübingen: Groos. 293 S. [in German].
9. Nord Ch. (1993) Einführung in das funktionale Übersetzen. Am Beispiel von Titeln und Überschriften. [Introduction to functional translation. Using the example of titles and headings] Tübingen: Francke. 315 S. [in German].
10. Reiß K., Vermeer H. J. (1984) Grundlegung einer allgemeinen Übersetzungstheorie. [Foundations of a general theory of translation] Tübingen: Niemeyer. 253 S. [in German].
11. Stolze R. (2009) Fachübersetzen – Ein Lehrbuch für Theorie und Praxis. [Specialised translation – A textbook for theory and practice] Berlin: Frank & Timme. 420 S. [in German].
12. Stolze R. (2005) Übersetzungstheorien. Eine Einführung. [Theories of translation. An introduction] Tübingen: Narr. 320 S. [in German].
13. Witte H. (2007) Die Kulturkompetenz des Translators: Begriffliche Grundlegung und Didaktisierung. [The cultural competence of the translator: conceptual foundation and didacticisation] Tübingen : Stauffenburg. 235 S. [in German].